

Kommunens arbeid med fosterhjem

Forvaltningsrevisjon

30.10.12

INNHold

1. INNLEDNING	1
1.1 Generelt om barneverntjenesten og fosterhjem	1
1.2 Vurderingskriterier	3
1.3 Avgrensinger	3
1.4 Problemstillinger	3
1.5 Anvendte metoder i prosjektet	4
1.6 Rådmannens kommentarer	4
2. ARBEIDES DET MED Å FREMSKAFFE FOSTERHJEM I NÆRMILJØET?	5
2.1 Funn/fakta	5
2.2 Revisjonens vurdering	6
3. FØLGES REGELVERKET FOR VALG OG GODKJENNING AV FOSTERHJEM TIL DET ENKELTE BARN?	7
3.1 Funn/fakta	7
3.2 Revisjonens vurdering	9
4. FØLGES REGELVERKET FOR OPPFØLGING AV FOSTERBARNA OG FOSTERHJEMMET?	10
4.1 Innledning	10
4.2 Tiltaksplaner	10
4.3 Foreløpige og endelige omsorgsplaner	12
4.4 Fosterhjemsbesøk	13
5. LEGGES DET TIL RETTE FOR ENSARTET PRAKSIS?	18
5.1 Funn/fakta	18
5.2 Revisjonens vurdering	20
6. REVISJONENS KONKLUSJON OG ANBEFALINGER	21
6.1 Hovedfunn	21
6.2 Anbefalinger	22
KILDER	23
RÅDMANNENS HØRINGSSVAR	25
REVISJONENS BEMERKNINGER	27

1. INNLEDNING

Kontrollutvalget vedtok å gjennomføre følgende forvaltningsrevisjon:¹

Forvaltningsrevisjonen skal vurdere om kommunen følger gjeldende regelverk i forbindelse med valg av og oppfølging av barn i fosterhjem, og om kommunens arbeid med å fremskaffe fosterhjem i nærmiljøet er tilfredsstillende.

Kontrollutvalget satte fristen for ferdigstillelse til møtet i november 2012.²

1.1 Generelt om barneverntjenesten og fosterhjem

Formålet med barnevernloven er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, og å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.³

Loven regulerer oppgave- og ansvarsfordelingen mellom det kommunale barnevernet og statlig barnevernmyndighet.⁴ Statlige barnevernmyndigheter ledes av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, og er for øvrig inndelt i sentralt nivå, regionalt nivå, fylkesnivå og lokalt nivå.⁵

Barnevernloven definerer statlige barnevernmyndigheters oppgaver og myndighet positivt i § 2-3. Kommunens ansvar etter loven er negativt avgrenset ved at kommunen er tillagt ansvaret for å utføre de oppgaver etter loven som ikke er lagt til et statlig organ.⁶

Fosterhjem er et av flere plasseringsalternativer innenfor barnevernet. Andre plasseringsalternativer er barneverninstitusjoner, foreldre/barninstitusjoner, ungdomsfamilier og behandlings- eller opplæringsinstitusjoner for barn med særlige behov.⁷

Barnevernloven definerer fosterhjem som:⁸

- a) *private hjem som tar imot barn til oppfostring på grunnlag av barneverntjenestens beslutning om hjelpetiltak etter § 4-4, eller i samband med omsorgsovertakelse etter § 4-12 eller § 4-8 annet og tredje ledd,*
- b) *private hjem som skal godkjennes i henhold til § 4-7.*

Hovedregelen er at et hjem som faller inn under fosterhjemsdefinisjonen ikke er en institusjon.⁹

Ansvarlige myndigheter på fosterhjemsområdet er først og fremst statlig regional barnevernmyndighet og barneverntjenesten i kommunene.¹⁰ Statlig regional

¹ Kontrollutvalget møte 13.02.12, sak 004/12 *Frister forvaltningsrevisjoner 2012.*

² Kontrollutvalget møte 20.08.12, sak 036/12.

³ Lov om barneverntjenester (barnevernloven) av 17.07.92 nr. 100 § 1-1.

⁴ Rundskriv Q-06/2007 Oppgave- og ansvarsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernmyndigheter – herunder om betalingsordninger i barnevernet.

⁵ Barnevernloven § 2-2.

⁶ Barnevernloven § 2-1.

⁷ Rundskriv Q 1072B Retningslinjer for fosterhjem.

⁸ Barnevernloven § 4-22.

⁹ Rundskriv Q 1072B Retningslinjer for fosterhjem.

¹⁰ Rundskriv Q 1072B Retningslinjer for fosterhjem.

barnevernmyndighet er blant annet tillagt *ansvar for rekruttering og formidling av fosterhjem*.¹¹

I relasjon til kommunens ansvar skiller forskrift om fosterhjem mellom begrepene *omsorgskommune* og *fosterhjemskommune*.¹²

Med omsorgskommune menes den kommune som har ansvaret for gjennomføring, oppfølging og kontroll etter barnevernloven § 8-4 annet ledd. Dette er kommunen som har reist barnevernssaken eller truffet vedtak om plassering som hjelpetiltak. Normalt vil dette være kommunen der barnet oppholdt seg da det oppsto behov for å iverksette tiltak fra barneverntjenestens side.¹³

Med fosterhjemskommune menes den kommune der fosterhjemmet ligger. I en konkret sak vil samme kommune ofte være både omsorgskommune og fosterhjemskommune. Det er først hvis barnet plasseres i en annen kommune enn omsorgskommunen at det er behov for å operere med de to forskjellige begrepene.¹⁴

Barneverntjenesten i omsorgskommunen skal følge opp og føre kontroll med hvert enkelt barns situasjon i fosterhjemmet.¹⁵ Videre skal omsorgskommunen inngå skriftlig avtale med fosterforeldrene om barneverntjenestens og fosterforeldrenes forpliktelser.¹⁶

Fosterhjemskommunen har ansvaret for godkjenning av det enkelte fosterhjem og for at det blir ført tilsyn med hjemmet.¹⁷ Godkjenning av fosterhjemmet skal foretas i forhold til det enkelte barn.¹⁸ Fosterhjemskommunens ansvar for godkjenning og tilsyn kan overføres til omsorgskommunen ved skriftlig avtale.¹⁹

Barneverntjenesten i Bærum kommune er organisert under kommunalsjef for barne- og ungdomstjenester. Barneverntjenesten ledes av en barnevernsjef og består for øvrig av en stab, en administrasjonsavdeling og 7 ulike fagavdelinger. Avdeling omsorg har hovedansvaret for behandlingen og oppfølging av saker om fosterhjem. Avdelingen består av ca 19 årsverk fordelt på 1 tjenesteleder, 2 fagkonsulenter og 16 saksbehandlere.

Pr. 30.06.2012 hadde Bærum barneverntjeneste befattning med totalt 154 fosterbarn. Bærum kommune er omsorgskommune og har oppfølgings- og kontrollansvar for totalt 119 av disse barna. Alle disse 119 barna er plassert i fosterhjem av Bærum kommune. Av de aktuelle hjemmene er 42 i Bærum kommune, mens 77 er fosterhjem i andre kommuner.²⁰

Bærum kommune har tilsynsansvar for de barna som er plassert i Bærum kommune i fosterhjem av egen eller annen kommune og som er under 18 år. Bærum kommune har

¹¹ Barnevernloven § 2-3 annet ledd bokstav b.

¹² Forskrift om fosterhjem av 18.12.03 nr. 1659 § 1 nr. 2 og 3.

¹³ Rundskriv Q 1072B Retningslinjer for fosterhjem.

¹⁴ Rundskriv Q 1072B Retningslinjer for fosterhjem.

¹⁵ Forskrift om fosterhjem § 7 første ledd.

¹⁶ Forskrift om fosterhjem § 6 første ledd.

¹⁷ Barnevernloven § 4-22 femte ledd.

¹⁸ Forskrift om fosterhjem § 5 første og tredje ledd og Rundskriv Q 1072B Retningslinjer for fosterhjem.

¹⁹ Forskrift om fosterhjem §§ 5 (2) og 8 (2).

²⁰ E-poster av 01.08.12 og 06.08.12 fra Bærum barneverntjeneste.

tilsynsansvar for totalt 69 barn. Av disse er 35 plassert av en annen kommune og inngår følgelig ikke i de 119 barna omtalt ovenfor.²¹

1.2 Vurderingskriterier

Vurderingskriteriene omfatter politiske vedtak, lovkrav, regelverk etc. som inneholder krav eller mål som skal oppfylles på området.

1.2.1 Viktige lover og bestemmelser

Barnevernloven og forskrift om fosterhjem inneholder en rekke detaljerte regler som stiller krav til kommunen på fosterhjemsområdet. Kommunen pålegges en rekke plikter gjennom regelverket, både i forhold til ansvaret man har som omsorgskommune, fosterhjemskommune eller begge deler. En nærmere redegjørelse for de aktuelle kravene som stilles til kommunen fremkommer i tilknytning til drøftelsen av de enkelte problemstillingene i rapporten.

1.2.2 Politiske vedtak

Kommunestyret har vedtatt *Melding om barnevernet i Bærum kommune 2009-2018* som grunnlag for videre utvikling av Bærum kommunes barneverntjenester.²² I meldingen blir det pekt på en del utfordringer barnevernet skal fokuseres på fremover. En av disse er *Et tilgjengelig og variert tiltaksapparat*. I tilknytning til dette sies det blant annet: *Viktige utfordringer er å skaffe tilstrekkelig med fosterhjem i nærmiljøet, engasjerte tiltakspersoner og tiltak som er godt tilpasset og lett tilgjengelige for aktuelle brukere.*²³

1.3 Avgrensinger

Denne undersøkelsen skal belyse om *kommunen følger gjeldende regelverk i forbindelse med valg av og oppfølging av barn i fosterhjem, og om kommunens arbeid med å fremskaffe fosterhjem i nærmiljøet er tilfredsstillende.*

Som påpekt ovenfor er begrepet fosterhjem definert i barnevernloven og forskrift om fosterhjem. Andre plasseringsalternativer som for eksempel i barneverninstitusjon, faller dermed utenfor.

Revisjonen forstår videre bestillingen slik at det er oppfølgingen av barna som er det sentrale. Rapporten fokuserer i liten grad på om kommunen følger opp og ivaretar andre aktører i prosessen, eksempelvis barnets biologiske foreldre.

1.4 Problemstillinger

Revisjonen har valgt å dele rapporten inn i følgende problemstillinger:

- Arbeides det med å fremskaffe fosterhjem i nærmiljøet?
- Følges regelverket for valg og godkjenning av fosterhjem til det enkelte barn?
- Følges regelverket for oppfølging av fosterbarna og fosterhjemmet?
- Legges det til rette for ensartet praksis?

²¹ E-poster av 01.08.12 og 06.08.12 fra Bærum barneverntjeneste.

²² Kommunestyret møte 25.11.09 sak 081/09 *Melding om barnevernet i Bærum kommune – endelig behandling.*

²³ Melding om barnevernet side 28.

I framstillingen under hver av problemstillingene vil vi først presentere relevante fakta vi har samlet inn, og deretter å gi en vurdering av disse. Avslutningsvis i rapporten vil vi gi en samlet konklusjon i forhold til problemstillingene.

1.5 Anvendte metoder i prosjektet

Prosjektet er gjennomført og rapportert i samsvar med *Standard for forvaltningsrevisjon organisert som prosjekt* (RSK 001).²⁴

Fakta og dokumentasjonsgrunnlaget i denne rapporten bygger blant annet på offentlige dokumenter, administrative data, en intervjuundersøkelse og en gjennomgang av ett utvalg fosterhjemssaker.

I prosjektets oppstartsfasen ble det gjennomført et møte med to representanter fra Barneverntjenestens avdeling omsorg. Videre gjennomførte revisjonen intervjuer med avdelingsleder samt de 12 saksbehandlerne ved avdelingen som arbeider med fosterhjem.

Revisjonen har gjennomgått og systematisert utvalgte data fra 27 tilfeldig valgte fosterhjemssaker. For å frembringe data som forteller noe om avdelingens nåværende fosterhjemsarbeid, ble det besluttet å ta inn flest mulig nye saker i utvalget.²⁵

Hver saksbehandler fikk to av sine saker gjennomgått.²⁶ Fremdriften i prosjektet ble planlagt slik at saksbehandlerne sine saker ble gjennomgått før gjennomføringen av intervjuet. På denne måten fikk man avklart uklarheter og spørsmål knyttet til sakene underveis.

Fosterhjemssakene er forskjellige og utløser ulike lovkrav mv. Det gjør at man sjelden kan vurdere alle sakene i utvalget opp mot samme lovkrav.

Revisjonen har gitt de utvalgte sakene egne saksnummer og valgt å legge inn disse numrene i fotnoter i rapporten. For å lette kontrollen av opplysninger i rapporten blir Barneverntjenesten gitt tilgang til revisjonens nummerering av sakene.

Revisjonen har hatt som mål å ivareta informantenes anonymitet. Små forhold gjør derimot at enkeltaktører kan være gjenkjennelige internt på avdelingen og for eventuelle andre personer som har inngående kjennskap til avdelingen.

1.6 Rådmannens kommentarer

Rådmannens kommentarer til rapporten er vedlagt.

---

²⁴ Fastsatt av styret i Norges Kommunerevisorforbund 01.02.11.

²⁵ Revisjonen har enkelte steder basert framstillingen på tall fra 2010-2012. Dette er gjort fordi eldre saker ikke nødvendigvis reflekterer hvordan det arbeides på avdelingen i dag.

²⁶ De tre resterende sakene ivaretas av innleide saksbehandlere. Disse har ikke deltatt i intervjuundersøkelsen.

2. ARBEIDES DET MED Å FREMSKAFFE FOSTERHJEM I NÆRMILJØET?

Det følger av barnevernloven at det er statlig barnevernmyndighet som skal ha *ansvar for rekruttering og formidling av fosterhjem*.²⁷

Samtidig følger det av forskrift om fosterhjem at ved valg av fosterhjem til det enkelte barn skal barneverntjenesten alltid vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem.²⁸ Vurderingsplikten innebærer at barneverntjenesten i kommunen alltid må kartlegge mulighetene for slik nettverks plassering.²⁹ Dermed får også kommunene et viktig ansvar innenfor rekrutteringsarbeidet.

For denne problemstillingen legger revisjonen følgende kriterium til grunn:

- ⇒ Ved valg av fosterhjem til det enkelte barn skal barneverntjenesten vurdere om nettverks plassering er aktuelt.

2.1 Funn/fakta

I Handlingsprogram 2011-2014 er følgende mål oppstilt på programområdet Barnevern: *Andel fosterhjems plasseringer lokalisert i Asker og Bærum skal øke*.³⁰ I Årsrapport 2011 er det gitt følgende rapportering på dette målet: *Det opplyses at det er satt i gang et prosjekt i samarbeid med Asker kommune og Bufetat (statlig barnevern) for å rekruttere fosterhjem i våre to kommuner. I 2011 økte antallet fosterhjem i Bærum fra 62 i 2010 til 67 i 2011. Samarbeidsprosjektet vil fortsette*.³¹

Barneverntjenesten i Bærum kommune har et eget rutinedokument som heter *Policy for valg og rekruttering av fosterhjem*. Av dette dokumentet fremkommer det at rekruttering gjennom barnets nettverk er en av tre hovedmåter for kommunen å skaffe fosterhjem. Det understrekes videre at de alminnelige reglene for fosterhjems plassering også gjelder for nettverks plasseringer. Dette innebærer blant annet at hjemmet skal godkjennes og følges opp på vanlig måte, og at biologisk tilhørighet ikke skal redusere forventninger eller krav i forhold til vurdering av fosterhjemmet. Nettverk skal møte samme forventninger til samarbeid, veiledning og oppfølging fra barnevernet som andre fosterhjem.

Selv om barneverntjenesten har en vurderingsplikt understrekes det i Retningslinjer for fosterhjem at det ikke er *meningen at barneverntjenesten skal bruke mye tid på å kartlegge barnets familie eller nære nettverk der det er åpenbart at disse av faglige grunner og/eller av hensyn til barnets beste ikke vil kunne godkjennes som fosterforeldre*.³²

Revisjonens intervjuer med saksbehandlerne gir inntrykk av at man har et bevisst forhold til at nettverks plasseringer skal vurderes der det kan være aktuelt. Flere fremhever at vurderingen av denne typen plasseringer kan gi enkelte utfordringer ettersom det klare utgangspunktet er at personene skal vurderes etter samme mal og krav som øvrige

²⁷ Barnevernloven § 2-3 annet ledd bokstav b.

²⁸ Forskrift om fosterhjem § 4 annet ledd.

²⁹ Rundskriv Q 1072B Retningslinjer for fosterhjem.

³⁰ Handlingsprogram 2011-2014. Vedtatt av Bærum kommunestyret 08.12.10 (sak 071/10) side 65.

³¹ Årsrapport 2011, Bærum kommune, side 44.

³² Rundskriv Q 1072B Retningslinjer for fosterhjem side 23.

fosterforeldre. Revisjonens gjennomgang av utvalgte saker bekrefter dette inntrykket og viser at en rekke av barna faktisk er plassert i fosterhjem i sitt nettverk. En opptelling på avdelingen viser at om lag en tredjedel fosterhjemsbarna er plassert i familie/nettverk.³³

2.2 Revisjonens vurdering

Det er statlige myndigheter som har primæransvaret for rekruttering av fosterhjem. Kommunens ansvar for rekruttering er etter gjeldende regelverk svært begrenset. Uten klare politiske pålegg eller føringer er det dermed begrenset hvilke forventninger man kan stille til kommunens arbeid på området.

Revisjonens undersøkelser synes å vise at barneverntjenesten vurderer nettverksplasseringer i tråd med eget policydokument, forventninger i forskrift og retningslinjer om fosterhjem. Saksgjennomgangen underbygger også at dette arbeidet gir resultater ved at en tredjedel av fosterbarna faktisk er plassert hos familie eller nære nettverk.

---

³³ E-poster av 13.09.12 og 24.09.12 fra Bærum barneverntjeneste.

3. FØLGES REGELVERKET FOR VALG OG GODKJENNING AV FOSTERHJEM TIL DET ENKELTE BARN?

Det enkelte fosterhjem må godkjennes på generelt grunnlag (statlig ansvar) og konkret for det enkelte barn (kommunalt ansvar). Det følger av forskrift om fosterhjem at plassering i fosterhjem etter vedtak om omsorgsovertakelse og beslutning om hjelpetiltak ikke skal foretas før kommunen har godkjent fosterhjemmet for det enkelte barn.³⁴

Utgangspunktet er at det er barneverntjenesten i fosterhjems kommunen som har ansvaret for å godkjenne fosterhjemmet. Ansvar kan imidlertid overføres til omsorgskommunen gjennom skriftlig avtale.³⁵ På denne bakgrunn fremkommer det av kommunens rutinebeskrivelse for fosterhjem at *Bærum barneverntjeneste søker normalt om å godkjenne fosterhjemmene vi skal bruke selv, også i andre kommuner, fordi barneverntjenesten ønsker kunnskap om familiene barna skal bo hos.*³⁶

Det følger av forskrift om fosterhjem at *Barneverntjenesten i omsorgskommunen og fosterforeldrene skal inngå skriftlig avtale om barneverntjenestens og fosterforeldrenes forpliktelser. Avtalen skal om mulig inngås før barnet plasseres i fosterhjemmet. Barneverntjenesten og fosterforeldrene skal gjennomgå avtalen minimum en gang i året og foreta eventuelle endringer.*³⁷

Ved fosterhjems plassering etter vedtak om omsorgsovertakelse, skal skjema utarbeidet av departementet (*fosterhjemsavtalen*) benyttes. Ved fosterhjems plassering etter beslutning om hjelpetiltak eller når privat plassering blir godkjent som fosterhjem, skal fosterhjemsavtalen benyttes så langt den passer.³⁸

Bærum barneverntjeneste har utarbeidet en egen sjekkliste for avtalemøtet med fosterforeldre, der det fremkommer at man skal lage *et fylldig referat hvor det kommer klart frem hvilke forventninger man har til hverandre og hva som er bestemt.*³⁹

For denne problemstillingen legger revisjonen følgende kriterier til grunn:

- ⇒ Fosterhjemmet skal være godkjent for det enkelte barn før dette plasseres i hjemmet.
- ⇒ Det skal være inngått skriftlig fosterhjemsavtale mellom barneverntjenesten og fosterforeldrene.
- ⇒ Fosterhjemsavtalen skal om mulig være inngått før barnet plasseres i fosterhjemmet.
- ⇒ Fosterhjemsavtalen skal inngås på riktig mal.
- ⇒ Fosterhjemsavtalen skal gjennomgås med fosterforeldrene minimum en gang i året.
- ⇒ Det skal være laget referat fra avtalemøtet med fosterforeldrene.

3.1 Funn/fakta

Arbeidet med å vurdere og godkjenne et fosterhjem for et bestemt barn, er en meget sentral oppgave i forbindelse med en fosterhjems plassering. Revisjonens gjennomgang av

³⁴ Forskrift om fosterhjem § 5 første ledd.

³⁵ Forskrift om fosterhjem § 5 annet ledd.

³⁶ Rutinebeskrivelse for vurdering av fosterhjem punkt 2.1.

³⁷ Forskrift om fosterhjem § 6 første ledd.

³⁸ Forskrift om fosterhjem § 6 annet ledd.

³⁹ Sjekkliste – avtalemøte med fosterforeldre, Bærum barneverntjeneste, avdeling omsorg, januar 2012.

enkeltsaker og intervjuer med saksbehandlerne viser at dette er et arbeid som tas alvorlig og som det brukes mye tid og ressurser på. Barneverntjenesten i kommunen har omfattende rutinebeskrivelser, intervjuguider og sjekklister som brukes aktivt i godkjenningsprosessen. En rekke saksbehandlere understreker i samtaler med revisjonen viktigheten av å gjøre grundig arbeid i godkjenningsfasen, da dette kan forebygge betydelig merarbeid senere i sakene. Samtidig trekker flere av saksbehandlerne frem at man trenger flere fosterhjem og institusjonsplasser å velge mellom, og at det oppleves som frustrerende at man i dag ikke alltid har reelle valgmuligheter for plassering.

Revisjonens gjennomgang av saker viser at barneverntjenesten generelt følger opp sin forpliktelse til å godkjenne fosterhjemmene. I en sak kom det imidlertid frem at den formelle godkjenningen av fosterfamilien skjedde flere år etter plasseringen var foretatt.⁴⁰

I flere av sakene var det inngått avtale med andre fosterhjems kommuner om at ansvaret for godkjenningen skulle overføres til Bærum som omsorgskommune. I en av disse sakene har Bærum kommune godkjent fosterhjemmet for det konkrete barnet før avtalen med fosterhjems kommunen ble inngått.⁴¹

Revisjonens gjennomgang viser at det mangler fosterhjemsavtale i 2 av 23 saksmapper der det foreligger krav om inngåelse av ordinær fosterhjemsavtale.⁴² I 4 av de 21 sakene hvor det foreligger ordinære fosterhjemsavtaler, viser avtalen til feil lovbestemmelser (feil avtalemål).⁴³ I tre av sakene som er gjennomgått er det inngått avtale i henhold til barnevernloven § 4-12 om omsorgsovertakelse før Fylkesnemnda har behandlet saken og vedtatt omsorgsovertakelse.⁴⁴ I intervju med revisjonen er det flere av saksbehandlerne som bekrefter at man er klar over at det tidvis blir inngått avtale på feil avtalemål, eller at man glemmer å oppdatere avtalen når det skjer endringer i hjemmelsgrunnlaget for plasseringen.

Revisjonens gjennomgang viser at det mangler referat fra avtalemøtet i 12 av 21 saker hvor det er inngått ordinær fosterhjemsavtale. I intervjuene sier flere saksbehandlere at forklaringen på dette avviket antakelig er at rutinen (sjekklisten) om at man skal føre referat, er ny fra januar 2012. I flere av sakene revisjonen har sett på ble avtalemøtet avholdt lenge før dette.

På den annen side er det flere saksbehandlere som bestemt mener at det har vært en rutine ved avdelingen i flere år at man skal skrive referat fra avtalemøtet. Disse viser til at de har fått beskjed av fagkonsulenten om at slikt referat skal skrives. En saksbehandler fremhever at man har fått den nye rutinen etter at man gjennom LEAN⁴⁵ arbeidet ble oppmerksom på at dette var fast praksis innenfor deler av avdelingen.

Revisjonens gjennomgang viser at ingen av de 21 sakene hvor det foreligger ordinære fosterhjemsavtaler, inneholder dokumentasjon på at avtalen er gjennomgått med fosterforeldrene en gang i året. I intervjuene med revisjonen sier de aller fleste

---

⁴⁰ Sak 407.

⁴¹ Sak 408.

⁴² Sak 305 og 714.

⁴³ Sak 509, 1223, 1224 og 1428.

⁴⁴ Sak 101, 306 og 713.

⁴⁵ LEAN er en måte å jobbe på som fokuserer på å maksimere brukernytten, innenfor vedtatte rammer. Barneverntjenesten avdeling omsorg var en av tre pilotavdelinger for implementering av LEAN i kommunen. Se intranett: <http://ansattportal.baerum.kommune.no/Mitt-tjenestested/Radmannen/Snarveier/LEAN-piloter/>

saksbehandlerne at man ikke foretar slik gjennomgang. Enkelte gir også uttrykk for at man ikke visste at dette var et krav. En saksbehandler forteller at hun i arbeidsplanen forsøker å minne seg selv på at dette skal gjøres. En annen saksbehandler forteller at hun foretar slik årlig gjennomgang i forbindelse med fosterhjemsbesøk. Gjennomgangen blir imidlertid ikke dokumentert med mindre den fører til at det foretas endringer i avtalen.

En saksbehandler forteller at for å bli flinkere til å foreta denne gjennomgangen har hun nå innført en egen rutine der hun i avtalemøtet setter en dato for når hun skal gjennomgå avtalen med fosterforeldrene.

3.2 Revisjonens vurdering

Alle fosterhjem må gjennom en grundig godkjenningsprosess. Kjernen i arbeidet er en omfattende vurdering av om et konkret fosterhjem er egnet for å ivareta behovene til et bestemt barn. Dette forutsetter en tung barnevernfaglig vurdering som det er vanskelig for revisjonen å etterprøve. Kommunen har omfattende rutiner for dette arbeidet og revisjonens inntrykk er at det brukes mye tid og ressurser på å sørge for at man følger gjeldende rutiner.

Samtidig har revisjonen avdekket en del avvik fra gjeldende rutiner og regelverk som man bør forsøke å rette. Etter revisjonens vurdering bør det i fremtiden ikke inngås avtaler på feil mal eller godkjennes fosterhjem før man har inngått avtale om overføring av ansvaret med fosterhjems kommunen. Tilsvarende bør det innskjerpes overfor alle saksbehandlere at det i henhold til avdelingens rutiner skal skrives referat fra avtalemøtet.

Endelig har revisjonens gjennomgang avdekket at det er et tydelig behov for at man i større grad prioriterer arbeidet med å foreta en årlig gjennomgang av fosterhjemsavtalen med fosterforeldrene. Så lenge slik gjennomgang er et krav som følger direkte av regelverket, kan man ikke akseptere at dette nesten aldri blir fulgt. Revisjonen mener derfor at barneverntjenesten bør ta tak i dette på egnet måte.

4. FØLGES REGELVERKET FOR OPPFØLGING AV FOSTERBARNA OG FOSTERHJEMMET?

4.1 Innledning

Barnevernloven og forskrift om fosterhjem gir anvisning på en rekke ulike virkemidler og tiltak som skal gjennomføres for å sikre nødvendig oppfølging av fosterbarna og fosterhjemmet. Typiske tiltak og virkemidler er tiltaksplaner, omsorgsplaner, fosterhjemsbesøk og ordningen med tilsynsfører.

Dette er temaer som også er sentrale i kommunens halvårslige rapportering til fylkesmannen.⁴⁶ Revisjonen har nedenfor sett på disse temaene og forsøkt å belyse nærmere en del sider som ikke blir omtalt i rapporteringen til Fylkesmannen.⁴⁷

4.2 Tiltaksplaner

4.2.1 Kriterier

Det følger av barnevernloven at når hjelpetiltak vedtas, skal barneverntjenesten utarbeide en tidsavgrenset tiltaksplan.⁴⁸ Plassering i fosterhjem kan på nærmere vilkår være et hjelpetiltak.⁴⁹ Det følger videre av barnevernloven at *Tiltaksplanen skal evalueres regelmessig*.⁵⁰ I en veileder fra Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet understrekes det at iverksettelsesfasen av tiltak er en kritisk periode, og første evaluering bør skje relativt raskt.⁵¹

Barneverntjenesten i Bærum har utarbeidet en egen *Rutinebeskrivelse for evaluering av tiltaksplaner* der det fremkommer at evaluering som hovedregel skal skje kvartalsvis, men at det unntaksvis kan gjøres en vurdering på hyppigheten i de saker hvor det kan være vanskelig å måle raske endringer. Videre presiseres det at evaluering av tiltaksplan *skal skriftlig dokumenteres i eget dokument*.

For denne problemstillingen legger revisjonen følgende kriterier til grunn:

- ⇒ Det skal foreligge tiltaksplan når hjelpetiltak vedtas.
- ⇒ Tiltaksplanen skal evalueres regelmessig.
- ⇒ Evalueringen skal dokumenteres skriftlig.

4.2.2 Funn/fakta

I rapporteringen fra Bærum barneverntjeneste til Fylkesmannen for første halvår 2012, fremkommer det at 56 av totalt 472 barn i hjelpetiltak mangler tiltaksplan.⁵² Tallet gjelder hjelpetiltak generelt, men plassering i fosterhjem i medhold av barnevernloven § 4-4 (5) kan

⁴⁶ Fylkesmannen plikter å føre tilsyn med barnevernvirksomheten i den enkelte kommune, jf. barnevernloven § 2-3 fjerde ledd, jf. § 2-3 b.

⁴⁷ Sist rapportering fra Bærum kommune til Fylkesmannen var rapporteringsskjema pr. 30.06.12.

⁴⁸ Barnevernloven § 4-5.

⁴⁹ Se barnevernloven § 4-4 (5).

⁵⁰ Barnevernloven § 4-5. Tilsvarende krav følger av kommunens *Rutinebeskrivelse for tiltaksplaner i barneverntjenesten*.

⁵¹ *Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten – en veileder*.

⁵² *Rapporteringsskjema for kommune pr. 30.06.12*, punkt 4 A.

være ett slikt tiltak. Tallet er en klar forbedring fra rapporteringen halvåret før, der 82 av 472 barn manglet tiltaksplan.⁵³ I flere av sakene revisjonen har gjennomgått har det vært lovpålagt med tiltaksplaner de siste årene. Flere av disse tiltaksplanene mangler. Dette stemmer overens med kommunens egen rapportering til Fylkesmannen.

Kommunen er ikke pålagt å rapportere om evaluering av tiltaksplaner til Fylkesmannen. I de 27 sakene revisjonen har gjennomgått, har vi derfor sett nærmere på dette. Med utgangspunkt i tiltaksplanene som er utarbeidet i perioden 2010 - 2012 i disse sakene, skulle det vært gjennomført 15 evalueringer. Totalt 8 av disse 15 planene ble ikke evaluert eller avløst av ny plan som forutsatt.⁵⁴

Selv om det er et krav etter barnevernloven at tiltaksplaner skal evalueres, var det flere av saksbehandlerne som ble intervjuet som ikke var klar over dette eller at barneverntjenesten har en egen rutine for evaluering av tiltaksplaner. Et par saksbehandlere fortalte at de unntaksvis evaluerer planene, og noen ganger dokumenterer dette. En saksbehandler viste også til at det under intern opplæring ble sagt at man skal gjøre dette kvartalsvis. De aller fleste revisjonen intervjuet fremhevet at dette er et område der man har betydelig forbedringspotensial ved avdeling omsorg.

En saksbehandler påpekte at *”det blir litt for ofte sagt på denne avdelingen at faglig tekst og tiltaksplaner er ikke oss. Samtidig viser tavlen⁵⁵ p.t. at vi har 43 lovpålagte tiltaksplaner på avdelingen.”*

Flere saksbehandlere påpekte at man burde ha en egen rutine for evaluering av tiltaksplaner på avdeling omsorg, da barneverntjenestens generelle rutine for evaluering er tilpasset *fagtekst systemet⁵⁶* som ikke brukes ved avdelingen. Revisjonen ble fortalt at datasystemet ACOS Barnevern som benyttes av barneverntjenesten, snart kommer i ny versjon. Det skal her være atskillig bedre tilrettelagt for å gjennomføre evaluering av tiltaksplaner.

4.2.3 Revisjonens vurdering

Revisjonen mener det er positivt at barneverntjenesten har fokus på å oppfylle sin forpliktelse til å sørge for at alle som har krav på tiltaksplan, faktisk får dette. Rapporteringstallene tyder på at man beveger seg i riktig retning. Samtidig mener revisjonen det er uheldig at så mange planer ikke blir evaluert i tråd med kravet i barnevernloven og barneverntjenestens egne evalueringsrutiner. Det må forutsettes at det ligger en barnevernfaglig vurdering til grunn for denne typen lovkrav, og at det kan være uheldig for oppfølgingen av barna dersom disse ikke følges.

Revisjonen mener avdeling omsorg bør ta en gjennomgang for å innskjerpe at tiltaksplaner skal evalueres og fastslå hvilke evalueringsrutiner som skal benyttes ved avdelingen.

⁵³ Rapporteringsskjema for kommune pr. 31.12.11, punkt 4 A.

⁵⁴ Sak 101, 203, 611, 815 (to tilfeller), 816, 1223 og 1224.

⁵⁵ Avdeling omsorg har en egen LEAN tavle på et møterom som blant annet gir en oppdatert oversikt over i hvilken grad sentrale lovkrav er oppfylt i sakene som er til behandling ved avdelingen.

⁵⁶ Fagtekst er en egen del av det elektroniske programmet ACOS Barnevern.

4.3 Foreløpige og endelige omsorgsplaner

4.3.1 Kriterier

Det følger av barnevernloven at *Allerede ved omsorgsovertakelsen skal barneverntjenesten vedta en plan for barnets omsorgssituasjon (foreløpig omsorgsplan).*⁵⁷ Videre fremkommer det at barneverntjenesten senest to år etter fylkesnemndas vedtak skal vedta en plan for barnets framtidige omsorgssituasjon som ikke skal endres uten at forutsetningene for den er falt bort (endelig omsorgsplan).⁵⁸

Barneverntjenesten i Bærum kommune har utarbeidet en egen *Rutinebeskrivelse for overføring av saker mellom avdelingene i barneverntjenesten* der det fremkommer at før en sak overføres fra en avdeling til en annen, skal det foreligge foreløpig omsorgsplan i alle saker som gjelder omsorgsovertakelse etter barnevernloven § 4-12.⁵⁹ Videre fremkommer det at dersom *det oppstår uenighet om sider ved overføringen skal ledere for de aktuelle avdelinger drøfte seg fram til løsninger.*⁶⁰

For denne problemstillingen legger revisjonen følgende kriterier til grunn:

- ⇒ Det skal foreligge foreløpig omsorgsplan ved omsorgsovertakelsen.
- ⇒ Det skal foreligge endelig omsorgsplan senest to år etter fylkesnemndas vedtak om omsorgsovertakelse.

4.3.2 Funn/fakta

I rapporteringen fra Bærum barneverntjeneste til Fylkesmannen for første halvår 2012 fremkommer det at alle 92 barn som er under omsorg har omsorgsplan.⁶¹ Rapporteringen skiller ikke mellom foreløpige og endelige omsorgsplaner. Eksempelvis fremkommer det ikke om foreløpig omsorgsplan tidligere har manglet i saken dersom lovpålagt plan er på plass på rapporteringstidspunktet.

Flere av saksbehandlerne som er intervjuet fremhever at når det gjelder planer, har man gjort en innsats for å forbedre seg, hvilket bekreftes av at man nå kommer bedre ut på rapporteringen enn tidligere. Samtidig er det enkelte som påpeker at det ikke er nok å ha en plan på plass. Det er først når planen brukes aktivt sammen med den det gjelder, at man har en god plan.

Revisjonens gjennomgang av saker bekrefter med visse presiseringer inntrykket av at omsorgsplanene er på plass. I 5 av 23 saker mangler foreløpig omsorgsplan.⁶² Dette er imidlertid saker som har versert i barnevernssystemet i flere år, og avviket ligger dermed langt tilbake i tid.

I intervjuene er det flere av saksbehandlerne som fremhever at det fremdeles er et problem at de foreløpige omsorgsplanene ikke blir utarbeidet til rett tid. Hovedårsaken som trekkes frem er at det oppstår uenighet internt på barneverntjenesten med hensyn til hvilken avdeling som

⁵⁷ Barnevernloven § 4-15 tredje ledd.

⁵⁸ Barnevernloven § 4-15 tredje ledd.

⁵⁹ Rutinebeskrivelse for overføring av saker mellom avdelingene i barneverntjenesten punkt 4.1.

⁶⁰ Rutinebeskrivelse for overføring av saker mellom avdelingene i barneverntjenesten punkt 6.

⁶¹ *Rapporteringsskjema for kommune pr. 30.06.12*, punkt 4 D.

⁶² Sak 407, 408, 713, 714 og 815.

skal utarbeide planen. Prosessen med å avklare hvem som skal skrive planen tar ofte noe tid, og i mellomtiden blir barnet sittende uten plan. En saksbehandler påpekte at denne typen problemstillinger forhåpentligvis vil løse seg smidigere fremover nå som man har fått oppdaterte rutiner for overføring av saker mellom avdelingene.

Revisjonens saksutvalg omfattet totalt 15 saker der det er krav om endelig omsorgsplan. Samtlige saker inneholder et dokument omtalt som endelig omsorgsplan. I én av sakene ligger det ingen endelig omsorgsplan i den fysiske mappen.⁶³ I det elektroniske fagsystemet ACOS er det imidlertid registrert to endelige omsorgsplaner på saken, men begge disse planene mangler informasjon på flere sentrale punkter.

I 8 av sakene som er gjennomgått har det foreligget krav om å utarbeide omsorgsplan i perioden 2010 til 2012.⁶⁴ Kun to av disse planene er utarbeidet til rett tid.⁶⁵ I 4 av disse sakene er fristoverskridelsen på mellom to uker og tre måneder.⁶⁶ I de to andre sakene er etterslepet på om lag ett og tre år.⁶⁷

4.3.3 Revisjonens vurdering

Revisjonen mener det er positivt at barneverntjenesten har fokus på å oppfylle sin forpliktelse til å sørge for at alle som har krav på omsorgsplan, faktisk får dette. Ved sist rapportering fra kommunen til Fylkesmannen fremkommer det at alle barn som er under omsorg, har omsorgsplan.

I én av sakene som er undersøkt kan det stilles spørsmål ved om barnet faktisk har en endelig omsorgsplan. Planen i denne saken mangler informasjon på flere sentrale punkter. Dette eksempelet viser også en av svakhetene ved metoden som benyttes til å hente ut statistikk og tallmateriale fra det elektroniske fagsystemet. Endelige og foreløpige omsorgsplaner blir telt som fullstendige så lenge de er opprettet i systemet, uavhengig av innholdet i selve dokumentet/planen. Det gjøres ingen kontroll av dokumentets innhold, som da kan variere betydelig. Det stilles heller ingen krav om at dokumentet er ferdigstilt før systemet teller dette med i statistikken.

Når det gjelder foreløpig omsorgsplan mener revisjonen det er uheldig at intern uenighet om hvem som skal skrive disse planene medfører at barn i perioder blir stående uten plan. Barneverntjenesten bør presisere overfor alle avdelingene hva som er gjeldende rutine på området, og sørge for at dette følges i praksis.

4.4 Fosterhjembesøk

4.4.1 Kriterier

Det følger av forskrift om fosterhjem at barneverntjenesten skal følge opp og føre kontroll med hvert enkelt barns situasjon i fosterhjemmet.⁶⁸ For å oppfylle dette ansvaret skal barneverntjenesten besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig og minimum 4 ganger i

---

⁶³ Sak 407.

⁶⁴ Sak 102, 305, 306, 510, 612, 917, 918 og 1224.

⁶⁵ Sak 612 og 306.

⁶⁶ Sak 102, 917, 918 og 1224.

⁶⁷ Sak 726 og 305.

⁶⁸ Forskrift om fosterhjem § 7 første ledd.

året.⁶⁹ Barneverntjenesten oppfyller ikke besøkskravet med 4 besøk i året dersom det er behov for en høyere besøkshyppighet for å sikre en forsvarlig oppfølging og kontroll.⁷⁰

Dersom barneverntjenesten vurderer forholdene i fosterhjemmet som gode, kan det vedtas at antall besøk skal reduseres til minimum 2 ganger i året for barn som har vært plassert i fosterhjem i mer enn 2 år.⁷¹

Barneverntjenesten har utarbeidet en egen *Oppskrift – Hvordan registrere fosterhjemsbesøk* som blant annet gir nærmere informasjon om hvordan referat fra fosterhjemsbesøk skal skrives, og hvordan dette skal journalføres og lagres på saksmappene.

For denne problemstillingen legger revisjonen følgende kriterier til grunn:

- ⇒ Det skal være gjennomført minimum 4, i visse tilfeller 2, fosterhjemsbesøk pr. år i den enkelte sak.
- ⇒ Det skal skrives referat fra det enkelte fosterhjemsbesøk.

4.4.2 Funn/fakta

I rapporteringen fra Bærum barneverntjeneste til Fylkesmannen for første halvår 2012 fremkommer det at kommunen på rapporteringstidspunktet hadde oppfølgingsansvar for 118 barn. Av disse var det 103 som hadde vært plassert i fosterhjem i mer enn 1 år. I 71 av disse 103 sakene var kravet om 4 fosterhjemsbesøk oppfylt. I de øvrige 32 sakene var kravet ikke oppfylt. I sakene der barnet ikke har bodd mer enn 1 år i fosterhjem, rapporterer kommunen at man ligger an til å nå kravet om 4 fosterhjemsbesøk i 12 av 15 tilfeller.⁷²

Revisjonens saksgjennomgang bekrefter innrykket som gis i rapporteringene til fylkesmannen. I de fleste av sakene er kravet om minimum fire fosterhjemsbesøk oppfylt de siste årene. Samtidig er det også en del saker der enkelte besøk mangler, hvilket bekrefter at man har en vei å gå før man oppfyller forskriftskravet fullt ut. På den annen side avdekker revisjonens gjennomgang også flere saker der det er gjennomført mer enn fire besøk.

I tre av sakene er det gjort vedtak om reduksjon av årlig antall fosterhjemsbesøk fra 4 til 2. I intervju med revisjonen er det enkelte saksbehandlere som hevder at det er blitt mer vanlig å redusere antall besøk fra 4 til 2 etter at man fikk økt fokus på viktigheten av å kunne rapportere *gode tall* til Fylkesmannen. Andre mener derimot ikke at dette er et problem og at det er riktige barnevernfaglige motiver som ligger til grunn for beslutninger om reduksjon av besøk.

Når det gjelder fosterhjemsbesøk skiller ikke fylkesmannens rapporteringsskjema mellom barn over eller under 18 år.⁷³ Rapporteringstallene fra kommunen omfatter således også de over 18 år. Barnevernloven og forskrift om fosterhjem inneholder heller ingen bestemmer som uttrykkelig gir uttrykk for at kravet om fosterhjemsbesøk bortfaller når ungdommen blir

⁶⁹ Forskrift om fosterhjem § 7 tredje ledd.

⁷⁰ Rundskriv Q 1072 B Retningslinjer for fosterhjem.

⁷¹ Forskrift om fosterhjem § 7 tredje ledd.

⁷² *Rapporteringsskjema for kommune pr. 30.06.12*, punkt 5 E, F og G.

⁷³ Dersom ungdommen samtykker kan barneverntjenesten vedta at en fosterhjems plassering skal opprettholdes etter ungdommen fyller 18 år og inntil vedkommende er 23, jf. barnevernloven § 1-3.

myndig. Til sammenligning følger det for eksempel uttrykkelig av forskriften at ansvaret for å føre *tilsyn* med barn i fosterhjemmet, opphører når barnet fyller 18 år.⁷⁴

I *Retningslinjer for fosterhjem* understrekes det at ansvaret for oppfølging og kontroll gjelder fullt ut i forhold til alle plasseringer av barn i hjem som faller inn under fosterhjemsdefinisjonen.

Barneverntjenesten i Bærum kommune har utarbeidet egen *Rutinebeskrivelse for fosterhjemsbesøk* og *Rutinebeskrivelse for hva som defineres som et fosterhjemsbesøk*. I følge førstenevnte er det ikke krav iht. lov eller forskrift om omfang av fosterhjemsbesøk for ungdom over 18 år. Sistnevnte rutine angir derimot at det skal tas opp med ungdommen hvor mange besøk som skal gjennomføres etter fylte 18 år. Videre angir rutinen at *fosterhjemsforskriften § 7 tredje ledd kommer likevel til anvendelse*. Dette er bestemmelsen som angir at barneverntjenesten skal besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig og minimum 4 ganger i året. Revisjonen har vært i kontakt med Bufetat og Fylkesmannen, men vi har ikke fått klart svar fra disse på om kravene til fosterhjemsbesøk vedvarer etter at barnet er fylt 18 år.

Når det gjelder barn under 18 år angir barneverntjenestens rutinebeskrivelse at definisjonen på et fosterhjemsbesøk er å være *tilgjengelig for samtaler med fosterbarn, i fosterhjemmet eller på annen arena. ... Det stilles likevel krav om at minimum 2 av fosterhjemsbesøkene i løpet av ett kalenderår skal finne sted i fosterhjemmet uansett hva som er besluttet*.⁷⁵

Revisjonens intervju med saksbehandlerne i avdeling omsorg viser at oppfatningen av hva som skal til for at noe kan defineres som et fosterhjemsbesøk, varierer. De fleste, men ikke alle, mener bestemt at barnet må være tilstede for at besøket kan regnes som et fosterhjemsbesøk. Når det gjelder fosterforeldrenes tilstedeværelse angir de fleste at dette er nødvendig, men enkelte fremhever at dette blir mindre viktig etter hvert som barnet blir eldre.

De fleste saksbehandlerne er klare på at fosterhjemsbesøk i utgangspunktet skal skje i fosterhjemmet. Samtidig fremheves det at for ungdommer er det ikke noe i veien for å gjennomføre besøk på annen arena, for eksempel en kafé. Oppfatningen av når man kan begynne med denne typen besøk, varierer betydelig. Enkelte saksbehandlere mener dette kun gjelder for de fosterbarna som er over 18 år, noen fremhever at barnet må være ca 17, andre at barnet må være over 15, mens andre igjen mener at det er nok at barnet er fylt 13 dersom omstendigheten for øvrig gjør det forsvarlig. Et fåtall av saksbehandlerne presiserer at det er et krav at minst 2 av fosterhjemsbesøkene må skje i hjemmet.

Det følger av barneverntjenestens egne rutiner at fosterhjemsbesøk både skal registreres i *journalfanen* i fagsystemet og at selve referatet fra besøket skal skrives som eget dokument i *brevfanen*.⁷⁶ Dette skillet er viktig da det er registreringen i journalfanen som er datagrunnlaget for den statistikk som genereres og rapporteres videre. Samtidig er det lagringen i brevfanen som gjør at referatet får eget dokumentnummer og formelt blir journalført som en del av sakens dokumenter og barnets saksmappe.

⁷⁴ Forskrift om fosterhjem § 8 første ledd.

⁷⁵ Rutinebeskrivelse for hva som for hva som defineres som et fosterhjemsbesøk punkt 4.

⁷⁶ Oppskrift – Hvordan registrere fosterhjemsbesøk.

Revisjonens saksgjennomgang viser generelt at det blir skrevet referat fra fosterhjemsbesøk. I en sak foreligger det referater som er skrevet som dokument i brevfanen, men som ikke er registrert i journal.⁷⁷ Konsekvensen av dette er at besøkene ikke kommer med på statistikken som viser i hvilken grad man oppfyller forskriftskravet. I en annen sak foreligger det referater som er registrert i fagsystemet, men som ikke er skrevet ut og lagt inn i saksmappen.⁷⁸

I én sak mangler den fysiske saksmappen referat fra fosterhjemsbesøk for 2011 og 2012.⁷⁹ I fagsystemet ACOS er det imidlertid i denne saken registrert ett referat fra fosterhjemsbesøk i 2011.

I én sak foreligger det klare mangler ved at det ikke er skrevet referat fra noen av fosterhjemsbesøkene for 2011 eller 2012.⁸⁰ Besøkene i denne saken er kun journalført.

Revisjonens saksgjennomgang viser at det er betydelig variasjon i forhold til når saksbehandlerne skriver referatene. Saksmappene revisjonen har gjennomgått inneholder 137 referater fra fosterhjemsbesøk i årene 2010, 2011 og 2012. Over 30 av disse er skrevet mer enn 14 dager etter at besøket fant sted. Tre av referatene er skrevet over 7 måneder etter at besøket ble gjennomført. I intervju med revisjonen bekrefter flere av saksbehandlerne at det kan gå måneder før man rekker å skrive referat fra fosterhjemsbesøk. Flere fremhever at dette er en oppgave som kan bli nedprioritert i en tidspresst hverdag, da referatene ikke skal sendes ut til eksterne parter, men kun lagres på saksmappen. Samtlige saksbehandlere forteller at de har rutiner for å skrive notater under eller kort tid etter besøket. Enkelte fremhever også at avdelingen burde ta en gjennomgang på hvordan referat skal skrives slik at man unngår lange referater fylt med mindre vesentlig informasjon.

4.4.3 Revisjonens vurdering

Revisjonens undersøkelser bekrefter at barneverntjenesten har fokus på å oppfylle forskriftens krav om fosterhjemsbesøk. Samtidig viser både revisjonens undersøkelser og barneverntjenestens egen rapportering at det er et stykke igjen før nødvendig antall besøk er på plass i alle saker. Barneverntjenesten bør derfor fortsette med å prioritere dette arbeidet i hverdagen.

Revisjonen mener barneverntjenestens egne rutinebeskrivelser kan oppfattes som motstridende slik at det er uklart om man mener at kravet om fire fosterhjemsbesøk skal gjelde for ungdommer over 18 år. Slik motstrid er unødvendig og bør enkelt kunne rettes opp. Samtidig erfarer revisjonen, både ut fra lesing av regelverket og egen kontakt med Bufetat og fylkesmann, at det er vanskelig å få et tydelig svar på om kravet til fire fosterhjemsbesøk faktisk gjelder der den fosterhjemsplasserte er over 18 år.

Revisjonens undersøkelser viser at det ikke er en ensartet oppfatning blant de ansatte om hva som skal til for at noe kan registreres som et fosterhjemsbesøk. Avdelingen bør derfor ta en gjennomgang av dette slik at alle er innforstått med hvilke vilkår som gjelder.

---

⁷⁷ Sak 509.

⁷⁸ Sak 204.

⁷⁹ Sak 713.

⁸⁰ Sak 408.

Tilsvarende mener revisjonen det bør tas en intern diskusjon på hvor lang tid det kan gå før det skrives referat fra fosterhjemsbesøk. Selv om disse referatene ikke sendes ut av barneverntjenesten, utgjør de viktig dokumentasjonsgrunnlag både for videre oppfølging av fosterhjemmet, og ikke minst dersom saken kommer til behandling i fylkesnemnda og domstolene.

Revisjonens undersøkelser har ikke avdekket dokumentasjon som underbygger påstanden enkelte fremsetter om at man har begynt å redusere kravet til antall fosterhjemsbesøk i enkeltsaker for å gjøre det enklere å oppfylle forskriftskravet. Det kan imidlertid være fornuftig at barneverntjenesten er oppmerksom på problemstillingen slik at en forebygger uønsket praksis.

5. LEGGES DET TIL RETTE FOR ENSARTET PRAKSIS?

Fosterhjemssakene som behandles av barneverntjenesten er omfattende og kompliserte. Saksområdet er gjenstand for betydelig rettslig regulering, hvilket har sammenheng med sakenes inngripende karakter, dvs. at de tidvis dreier seg om betydelige inngrep i enkeltpersoners liv. Disse forhold tilsier at det er viktig å ha på plass rettssikkerhetsgarantier og andre mekanismer som sikrer at man følger gjeldende regelverk og grunnleggende prinsipper for forsvarlig saksbehandling.

Det følger av barnevernlovens generelle saksbehandlingsregler at forvaltningsloven gjelder for behandlingen av saker etter barnevernloven med de særregler som er fastsatt i sistnevnte.⁸¹ Henvisningen til forvaltningsloven medfører at alminnelige prinsipper for forsvarlig saksbehandling får tilsvarende anvendelse på barneverntjenestens saksbehandling. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har også utgitt et eget rundskriv som gir detaljerte regler om saksbehandlingen i barneverntjenesten.⁸² Endelig er det gitt en egen forskrift om internkontroll hvis formål er å sikre at kommunen utfører oppgavene sine på barneverntjenestens område i samsvar med krav fastsatt i lov.⁸³

For denne problemstillingen legger revisjonen følgende kriterier til grunn:

- ⇒ Saksbehandlingen ved avdelingen skal være i tråd med gjeldende regelverk.
- ⇒ Det skal ikke være ulik praksis og usaklig forskjellsbehandling av sakene som behandles.
- ⇒ Avdelingen skal ha et system for internkontroll som bidrar til at man overholder kravene satt i gjeldende regelverk.

Gjennom våre intervjuer av de ansatte og gjennomgang av utvalgte saker, har revisjonen blitt oppmerksom på en del faktorer som kan påvirke arbeidsrutinene ved avdelingen og innholdet på arbeidet som leveres. Dette kan både være faktorer som bidrar til ulik og/eller uønsket praksis, og faktorer som virker ”samlende” og bidrar til mer ensartet praksis i tråd med regelverket. Et utvalg av disse faktorene vil bli presentert nærmere nedenfor.

5.1 Funn/fakta

De aller fleste ansatte revisjonen har intervjuet mener det er en utfordring for avdelingen at man har ulik praksis og ulike rutiner for saksbehandlingen.

I intervju angir de fleste saksbehandlerne at arbeidsbyrden ved avdelingen er så høy at det er nødvendig å foreta vanskelige prioriteringer av arbeidsoppgavene, herunder å nedprioritere oppgaver man helst skulle utført. Både intervjuene og gjennomgangen av saksmappene synes å vise at det varierer mellom saksbehandlerne hva man velger å nedprioritere. Eksempelvis prioriterer enkelte vekk å skrive arbeidsplaner, mens andre velger vekk referatskriving.

Gjennom intervjuene er det mange som fremhever at en årsak til at det skapes ulik praksis ved avdelingen, er at fagkonsulentstillingene har vært ubemannet over lengre tidsperioder. Disse stillingene er nøkkelstillinger ved avdelingen som skal sikre veiledning av ansatte og felles praksis i sakene. De fleste mener at dette vil bli bedre nå som ny fagkonsulent er tilsatt.

⁸¹ Barnevernloven § 6-1 første ledd jf. lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) av 10.02.67 nr. 00.

⁸² Saksbehandling i barneverntjenesten, Rundskriv Q-1036.

⁸³ Forskrift om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester § 1.

Samtidig er det mange som understreker at avdelingen fremdeles preges av at den ble opprettet ved sammenslåing av tre forskjellige kontorer i 2008. Flere ansatte beskriver at man erfarte det som vanskelig å være nyansatt på avdelingen, da man ble forklart forskjellige måter å gjøre samme ting på. En ansatt sier at ulik praksis kan skyldes at man den senere tid er blitt mindre flinke til å gjennomføre fagdiskusjoner i plenum.

Flere fremhever videre at bruken av innleide konsulenter i saksbehandlingen er en opplagt årsak til at det skapes forskjellig praksis. Det anføres at disse konsulentene sjelden får god nok innføring i avdelingens rutiner og praksis. Videre vises det til at konsulentene gjerne jobber for barneverntjenesten i flere kommuner samtidig, og at de dermed må forholde seg til forskjellige rutinebeskrivelser og praksis.

Revisjonens intervjuer og saksgjennomgang viser at det er variasjoner saksbehandlerne imellom i forhold til hva som ”bare” føres som journalnotat i saksbehandlingssystemet, og hva det opprettes eget dokument i barnets mappe for. Flere saksbehandlere mente at avdelingen burde prioritere å lage klare rutinebeskrivelser på dette området.

Barneverntjenesten har et omfattende system med skriftlige rutinebeskrivelser som ligger tilgjengelig på fellesområdet. Revisjonens intervjuer viser imidlertid at det knytter seg forholdsvis stor usikkerhet blant de ansatte til om rutineene er oppdatert og gjeldende. I denne sammenheng viser flere til at det er en utfordring at mange av rutinebeskrivelsene er tilnærmet like. Flere saksbehandlere etterlyser bedre struktur på systemet med rutinebeskrivelser og at en person gjøres ansvarlig for å holde disse oppdatert. Revisjonen får opplyst at det er igangsatt et arbeid med å samle alle rutinebeskrivelsene i en elektronisk bok på intranett. Formålet er å gjøre det enklere for ansatte å finne frem til og forholde seg til rutinebeskrivelsene.

De fleste rutinebeskrivelsene revisjonen har sett på inneholder et eget punkt med overskriften *Intern kontroll/avviksbehandling*. Det varierer imidlertid betydelig hva som er angitt under dette punktet. I enkelte rutinebeskrivelser er punktet helt blankt.⁸⁴ I andre rutinebeskrivelser inneholder dette punktet kun følgende forklarende standardtekst: *<Intern kontroll: beskrive hvordan man skal følge opp at rutineene etterleves. Avviksbehandling: beskrive hvordan avvik skal behandles når de oppstår.>*⁸⁵

I intervjuene er det flere som fremhever at det er iverksatt en del tiltak som har hatt positiv effekt på arbeidsforholdene og mulighetene for å føre lik, riktig praksis ved avdelingen. Et tiltak som gjennomgående beskrives som positivt er at det er opprettet en ordning med at det i alle saker er en annen saksbehandler som er fast 2'er på saken, dvs. at vedkommende har kjennskap til saken og kan trekkes inn i deler av arbeidet. Intervjuene viser imidlertid at flere saksbehandlere ikke er klar over at avdelingen har skriftlig rutinebeskrivelse for ordningen.⁸⁶ Flere saksbehandlere fremhever også at ordningen bør evalueres og eventuelt settes mer i system, da det er en stor utfordring at man i dag ikke har tilstrekkelig tid og ledig kapasitet til å bruke ordningen slik den er tiltenkt.

⁸⁴ Se for eksempel Rutinebeskrivelse for forberedelse til sak for fylkesnemnd.

⁸⁵ Se for eksempel Rutinebeskrivelse for vurdering av fosterhjem og Rutinebeskrivelse for hva som defineres som et fosterhjembesøk.

⁸⁶ Rutinebeskrivelse for 2'er funksjon i Avdeling Omsorg.

Et annet tiltak som er innført, er bruken av dokumentet arbeidsplan. Dokumentet er delt i flere deler og skal gi en oversiktlig innføring i hele fosterhjemssaken. Revisjonens intervjuer viser at saksbehandlerne er delt i synet på om arbeidsplan skal benyttes. En del mener det er overlatt til dem selv å vurdere om de vil bruke arbeidsplan. Andre mener man er oppfordret av leder til å bruke dokumentet, mens andre igjen sier de er pålagt å utarbeide arbeidsplan. Revisjonens intervju og saksgjennomgang viser da også at det er store variasjoner mellom saksbehandlerne i forhold til om de benytter arbeidsplan. En del saksbehandlere benytter dokumentet aktivt og mener det er en god måte å holde oversikt på. Andre fremhever at dokumentet oppleves som lite nyttig i forhold til hvor tidkrevende det er å utarbeide. Enkelte opplyser at man gjerne skulle benyttet arbeidsplan, men at man ser seg nødt til å prioritere det vekk av kapasitetshensyn. De aller fleste er imidlertid enige om at en arbeidsplan har stor nytteverdi dersom det blir nødvendig å sette seg inn i en sak som man tidligere ikke er kjent med.

Et siste tiltak som gjennomgående beskrives som positivt, er implementeringen av LEAN systemet og faste tavlemøter i avdelingen. De fleste saksbehandlerne beskriver at systemet gir dem en utmerket mulighet til å ta opp spørsmål de mener bør tas tak i, samtidig som ansvaret for oppfølgingen løftes oppover i systemet. Videre beskrives det som svært positivt at systemet fungerer hurtig og at man ser at endringer iverksettes på bakgrunn av de spørsmål som er tatt opp. Endelig påpekes det at ordningen med faste møter gjør det lettere å bevisstgjøre ansatte på hvilke rutiner som gjelder i avdelingen, og forebygge varierende praksis. Enkelte saksbehandlere etterlyser imidlertid at man burde evaluere ordningen og se om det er momenter man kan bygge videre på eller gjøre annerledes.

5.2 Revisjonens vurdering

Det er opplagt at det er mange forskjellige faktorer som innvirker på arbeidsrutinene og arbeidet som leveres ved avdeling omsorg. Revisjonen har ovenfor belyst en del faktorer som medarbeiderne selv trekker frem, og som delvis også fremkommer av revisjonens saksgjennomgang.

Det er vanskelig å trekke bastante konklusjoner om informasjon som fremkommer gjennom intervjuer om denne typen problemstillinger. Samtidig kan momentene være en indikasjon på områder det bør jobbes videre med. Revisjonen skal være forsiktig med å gi anbefalinger om disse forholdene, men håper momentene som fremkommer i dette kapittelet kan benyttes i videre arbeid for å forbedre rutiner og praksis ved avdelingen.

Revisjonens gjennomgang viser at avdelingens ledelse og ansatte i stor utstrekning er klar over utfordringene man har. Det er iverksatt tiltak for å imøtekomme disse, eksempelvis ordningen med skriftlige rutinebeskrivelser og faste tavlemøter. Revisjonen mener avdelingen bør videreutvikle disse tiltakene og se om man kan få til ytterligere forbedringer. Revisjonen viser særlig til at flere ansatte gir uttrykk for usikkerhet om hva som er gjeldende rutiner ved avdelingen. Videre etterlyser flere ansatte rutinebeskrivelser på sentrale saksområder. I tillegg mener revisjonen at avdelingens rutinebeskrivelser bør gjennomgås slik at man får rettet opp de mangelfulle beskrivelsene under punktet om internkontroll/avviksbehandling.

6. REVISJONENS KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

Kontrollutvalget ønsket å undersøke om kommunen følger gjeldende regelverk i forbindelse med valg av og oppfølging av barn i fosterhjem, og om kommunens arbeid med å fremskaffe fosterhjem i nærmiljøet er tilfredsstillende.

Rapporten fokuserer på utfordringer på området.

6.1 Hovedfunn

- Barneverntjenesten følger generelt godt opp gjeldende regelverk i forbindelse med valg av og oppfølging av barn i fosterhjem.
- Kommunens ansvar for rekruttering av fosterhjem er etter gjeldende regelverk svært begrenset. Barneverntjenesten følger opp sitt ansvar ved at en ikke ubetydelig andel av fosterbarna faktisk er plassert hos familie eller nære nettverk.

Revisjonen har avdekket en del avvik det bør ses nærmere på:

- Barneverntjenesten gjennomgår normalt ikke fosterhjemsavtalen med fosterforeldrene en gang i året.
- En betydelig andel tiltaksplaner blir ikke evaluert i tråd med kravet i barnevernloven og barneverntjenestens egne evalueringsrutiner.
- Saksbehandlerne har ulik praksis og ulike rutiner for saksbehandlingen på en del sentrale områder innen fosterhjemsarbeidet.

6.1.1 *Fosterhjemsavtaler*

- Barneverntjenesten bruker betydelig tid og ressurser på å sørge for etterlevelse av gjeldende regelverk og rutiner for godkjenning av fosterhjem.
- Revisjonen gikk gjennom 21 saker med ordinære fosterhjemsavtaler. Ingen av disse inneholder dokumentasjon på at avtalen er gjennomgått med fosterforeldrene en gang i året. Flere saksbehandlere erkjenner at de ikke foretar slik gjennomgang og enkelte har gitt uttrykk for at man ikke visste at dette var et krav. Slik gjennomgang er et krav som følger direkte av regelverket, og revisjonen mener man må innskjerpe på avdelingen at dette skal gjøres.

6.1.2 *Oppfølgingen av fosterbarn og fosterhjem*

Ved sist rapportering fra kommunen til Fylkesmannen fremkommer det at alle barn som er under omsorg har omsorgsplan. Halvårsrapportene viser at man står ovenfor en positiv utvikling for tiltaksplaner og fosterhjemsbesøk.

Tiltaksplaner

- Gjennomgangen viser at et betydelig antall tiltaksplaner ikke blir evaluert i tråd med kravet i barnevernloven og barneverntjenestens egne evalueringsrutiner.
- Revisjonen mener avdeling omsorg bør ta en gjennomgang for å innskjerpe at tiltaksplaner skal evalueres, samt fastslå hvilke evalueringsrutiner som skal benyttes ved avdelingen.

Omsorgsplaner

- Når statistikk genereres fra det elektroniske fagsystemet blir endelige og foreløpige omsorgsplaner telt som fullstendige så lenge de er opprettet i systemet, uavhengig av innholdet i selve dokumentet/planen.
- Tidvis utarbeides ikke foreløpig omsorgsplan fordi det oppstår intern uenighet i barneverntjenesten om hvem som har ansvar for å utarbeide planen. Konsekvensen blir at fosterbarnet i perioder blir stående uten plan.

Fosterhjemsbesøk

- Revisjonens undersøkelser og barneverntjenestens egen rapportering viser at det er et stykke igjen før regelverkets krav til nødvendig antall fosterhjemsbesøk er på plass i alle saker. Barneverntjenesten bør derfor fortsette med å prioritere dette arbeidet i hverdagen.
- Undersøkelsen viser at det ikke er en ensartet oppfatning blant de ansatte om hva som skal til for at noe kan registreres som et fosterhjemsbesøk. Avdelingen bør derfor ta en gjennomgang av dette.
- Gjennomgangen viser at det er betydelig variasjon i forhold til hvor lang tid det tar før saksbehandlerne skriver referat fra fosterhjemsbesøket. Selv om disse referatene ikke sendes ut av barneverntjenesten, utgjør de viktig dokumentasjonsgrunnlag både for videre oppfølging av fosterhjemmet, og ikke minst dersom saken kommer til behandling i fylkesnemnda og domstolene. Det bør derfor tas en intern diskusjon på hvor lang tid det kan gå før det skrives referat fra fosterhjemsbesøk.

6.1.3 Ulik praksis og ulike saksbehandlingsrutiner

Det er en utfordring for avdelingen at man har ulik praksis og ulike rutiner for saksbehandlingen. Det er også usikkerhet om hva som er gjeldende rutiner ved avdelingen og flere ansatte etterlyser rutinebeskrivelser på sentrale saksområder. Gjennomgangen viser også at det er en del rutiner som burde vært bedre innarbeidet og kjent blant saksbehandlerne i avdelingen.

Revisjonen har belyst en del faktorer som ser ut til å innvirke på arbeidsrutinene og praksis, og som kan benyttes i videre arbeid for å forbedre rutiner og praksis ved avdeling omsorg.

Undersøkelsen viser at det allerede er iverksatt tiltak for å imøtekomme disse utfordringene, eksempelvis ordningen med skriftlige rutinebeskrivelser og faste tavlemøter.

6.2 Anbefalinger

1. Rådmannen bør sikre at Barneverntjenesten følger fosterhjemsforskriftens regler om årlig gjennomgang av inngåtte fosterhjemsavtaler.
2. Rådmannen bør sikre at Barneverntjenesten, avdeling omsorg, følger barnevernlovens regler om regelmessig evaluering av tiltaksplaner.
3. Rådmannen bør sørge for at Barneverntjenesten fortsetter arbeidet med å videreutvikle rutinebeskrivelser og sikre enhetlig praksis i fosterhjemsarbeidet.

KILDER

E-post av 01.08.12 fra Bærum barneverntjeneste.

E-post av 06.08.12 fra Bærum barneverntjeneste.

E-post av 13.09.12 fra Bærum barneverntjeneste.

E-post av 24.09.12 fra Bærum barneverntjeneste.

Forskrift om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester av 14.12.05 nr. 1584.

Forskrift om fosterhjem av 18.12.03 nr. 1659.

Handlingsprogram 2011-2014. Vedtatt av Bærum kommunestyret 08.12.10.

Lean piloter, Bærum kommune, intranett: <http://ansattportal.baerum.kommune.no/Mitt-tjenestested/Radmannen/Snarveier/LEAN-piloter/>

Lov om barneverntjenester (barnevernloven) av 17.07.92 nr. 100.

Melding om barnevernet 2009-2018. Vedtatt av Bærum Kommunestyre 25.11.2009 (sak 81/09).

Oppgave- og ansvarsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernmyndigheter – herunder om betalingsordninger i barnevernet, Rundskriv Q-06/2007, Barne- og Likestillingsdepartementet.

Oppskrift – Hvordan registrere fosterhjemsbesøk, Bærum kommune, Barneverntjenesten. Sist redigert 03.10.11.

Policy for valg og rekruttering av fosterhjem, Bærum kommune, Barneverntjenesten. Sist redigert 12.06.12.

Rapporteringsskjema for kommune pr. 30.06.12, sendt fra Bærum kommune til Fylkesmannen.

Rapporteringsskjema for kommune pr. 31.12.11, sendt fra Bærum kommune til Fylkesmannen.

Rutinebeskrivelse for 2'er funksjon i Avdeling Omsorg, Bærum kommune, Barneverntjenesten, udatert.

Retningslinjer for fosterhjem – Rundskriv Q-1072B, Retningslinjer av 15. juli 2004 til lov om barneverntjenester av 17. juli 1992 nr. 100, Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet.

Rutinebeskrivelse for evaluering av tiltaksplaner, Bærum kommune, Barneverntjenesten, 18.05.12.

Rutinebeskrivelse for forberedelse til sak for fylkesnemnd – Utferdigelse av barnevernfaglig vurdering ved omsorgsovertakelser, Bærum kommune, Barneverntjenesten, 01.09.11.

Rutinebeskrivelse for fosterhjemsbesøk, Bærum kommune, Barneverntjenesten, 07.03.12.

Rutinebeskrivelse for hva som defineres som et fosterhjemsbesøk, Bærum kommune, Barneverntjenesten, 21.05.12.

Rutinebeskrivelse for overføring av saker mellom avdelingene i barneverntjenesten, Bærum kommune, Barneverntjenesten, sist endret 16.02.12.

Rutinebeskrivelse for tiltaksplaner i barneverntjenesten, Bærum kommune, Barneverntjenesten. Sist endret 28.03.12.

Rutinebeskrivelse for vurdering av fosterhjem, Bærum kommune, Barneverntjenesten. Sist endret 12.06.12.

Saksbehandling i barneverntjenesten – Rundskriv Q-1036, Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet, revidert mars 2002.

Sjekkliste – avtalemøte med fosterforeldre, Bærum barneverntjeneste, avdeling omsorg, januar 2012.

Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten – en veileder, Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet.

Årsrapport 2011, Bærum kommune.

RÅDMANNENS HØRINGSSVAR

NOTAT

Dato: 29.10.2012
Arkivkode: N-321.2
J.postID: 12/183621
Arkivsaksnr: 12/8722

Til:

Eirik Lindstrøm

Fra:

Nitika Dhall

Kopi til:

Solveig Daasvand
Anne Margrethe Lindseth

Vedrørende: **Forvaltningsrevisjon - kommunens arbeid med fosterhjem**

Det vises til brev av 8.10.2012. Revisjonens gjennomgang viser flere funn som har resultert i anbefalinger som er gjengitt nedenfor. Rådmannen er opptatt av at barnverntjenesten etterlever fastsatte krav innenfor gjeldende frister. Videre mener rådmannen at det er svært viktig at tjenesten har gode rutiner som kan bidra til å skape en enhetlig og helhetlig praksis i fosterhjemsarbeidet.

1. Rådmannen bør sikre at Barneverntjenesten følger fosterhjemsforskriftens regler om årlig gjennomgang av inngåtte fosterhjemsavtaler.

Rådmannen vil sørge for at det utarbeides en fellesrutine for årlig gjennomgang av inngåtte fosterhjemsavtaler. Rutinen skal være implementert fra medio desember 2012. Rutinen vil bli innarbeidet i barnevernhåndboka med revisjonsdato 30.09.2013. Barnevernsjefen vil sikre at rutinen etterleveres i praksis ved å innføre halvårlig rapportering.

2. Rådmannen bør sikre at Barneverntjenesten, avdeling omsorg, følger barnevernlovens regler om regelmessig evaluering av tiltaksplaner.

Det er svært beklagelig at tjenesten ikke har overholdt lovkrav om evaluering av tiltaksplaner, selv om dette arbeidet har hatt et sterkt fokus i hele 2012. Barnevernsjefen vil sikre at alle tiltaksplaner er evaluert innen utgangen av 31.12.12. Det vil også bli tatt en gjennomgang av gjeldende rutine for evaluering av tiltaksplaner slik at alle saksbehandlere har lik forståelse.

Fra oktober 2012 deltar 8 ledere/fagkonsulenter fra Bærum barneverntjeneste i et evalueringsnettverk i regi av KS med ett års varighet. I tillegg vil Bærum barneverntjeneste inngå i et forskningsprosjekt (oppstart 2013) i regi av KS /BLD om evaluering av tiltaksplaner. Begge tiltakene vil bidra til å forbedre tjenestens arbeid med tiltaksplaner.

3. Rådmannen bør sørge for at Barneverntjenesten fortsetter arbeidet med å videreutvikle rutinebeskrivelser og sikre enhetlig praksis i fosterhjemsarbeidet.

Barneverntjenesten har i 2012 utarbeidet en rekke rutiner for barnevernsarbeidet generelt og fosterhjemsarbeidet spesielt. Det er også implementert et system for evaluering og revidering av rutiner. At barnvernshåndboka ble lagt ut på intranett fra september 2012 bidrar til at rutiner er lett tilgjengelig for alle saksbehandlere.

Å utvikle rutiner er et kontinuerlig arbeid. Rådmannen mener at det er et viktig fundament for å sikre enhetlig praksis. Fosterhjemsavdelingen vil fortsette å arbeide systematisk med å utvikle sine rutiner. I tillegg vil de prioritere at de gjøres kjent blant medarbeidere og at det gis opplæring for å sikre lik forståelse. Det er også implementert tiltak for å sikre at rutiner overholdes på tvers av avdelingene. Blant annet har avdeling omsorg etablert ukentlig ”spørretime” hvor relevante avdelinger kan få bistand i sitt arbeid med plassering av barn i institusjon eller fosterhjem

Enhetlig praksis internt i avdeling omsorg er et kontinuerlig tema i ukentlige forbedringsmøter. Dette forum bidrar til å synliggjøre mangel på etterlevelse av rutiner og ulik praksis. På bakgrunn av dette utarbeides det tiltak for å fremme lik praksis.

Med hilsen

Hans Kristian Lingsom
rådmann

REVISJONENS BEMERKNINGER

Rådmannens høringssvar inneholder ikke momenter som gjør det nødvendig med bemerkninger fra revisjonen.